

ATT (ÅTER)SKAPA FÖRÄLDRASKAP – INSTITUTIONSVÅRDENS KONSEKVENSER FÖR FÖRÄLDRARNA

Sofia Enell

Institutionen för socialt arbete, Linnéuniversitetet

Presentationen är en del av symposiet:

Hur kan föräldrar stödjas när deras barn placeras i samhällsvård – en kritisk diskussion om föräldrars erfarenheter och ställning i relation till socialtjänsten. (Sofia Enell, Anna Melke och Therése Wissö)

Låst institutionsvård är den mest ingripande interventionen i social barnvård. I Sverige är det Statens institutionsstyrelse som ansvarar för de institutioner, de så kallade särskilda ungdomshemmen, som har de mest långtgående tvångsbefogenheterna. Det är endast på dessa institutioner som tvång kan användas för att begränsa de ungas rörelse- och handlingsfrihet. Inläsningen och tvångsåtgärderna innebär tillsammans att kontakten mellan de unga och deras familjemedlemmar blir begränsade. En stor del av studier om låst institutionsvård, som de särskilda ungdomshemmen, är inriktade på vilka konsekvenser sådan vård får för de unga. Men för varje ungdom som placeras på särskilt ungdomshem påverkas minst dubbelt så många familjemedlemmar. Föräldrarna till de unga behöver därför också hantera konsekvenserna av den låsta institutionsvården. Det är därför lika angeläget att förstå hur de särskilda ungdomshemmen påverkar föräldrarna som att förstå hur de påverkar de unga. För att utforska detta genomförde vi, Monika Allgurin och Sofia Enell, en studie där vi intervjuade 11 föräldrar till åtta unga som hade placerats på särskilt ungdomshem under deras uppväxt. Studien har publicerats i två artiklar (Enell & Wilińska 2022; Allgurin & Enell 2023). I denna presentation kommer jag att återge föräldrarnas berättelser med fokus på hur de positioneras och positionerar sig själva i relation till socialtjänst och institutionsvård. Syftet är att utforska hur föräldraskap och relationen mellan barn och förälder (åter)skapas genom placering på särskilt ungdomshem. I studien ser vi familj och föräldraskap som något som görs och som är föränderligt (Finch 2007; Morgan 2011).

Med en narrativ ansats fann vi hur föräldrarnas berättelser anspelar på metaforer av olika positioner i krig. Krigsmetaforerna synliggör hur föräldrarna, på olika sätt, kämpar med hur de ska vara förälder under och efter placeringen. Vi identifierade berättelser om ”det sargade föräldraskapet”, ”det överlämnade föräldraskapet”, ”föräldraskap på paus” och ”det opponerande föräldraskapet”. Berättelserna visar hur alla föräldrar, men framför allt ensamstående mödrar, påverkas av deras olika socio-ekonomiska positioner och de rigida familjeramar som de möttes av genom socialtjänst och institutionsvård. Deras sätt att göra föräldraskap framstår här snarare handla om en social praktik än en förmåga hos dem själva. Framför allt visar föräldrarnas berättelser hur sårbara och utsatta deras föräldraskap

blir i mötet med den sociala barnvården. Resultaten väcker flera kritiska frågor om hur föräldrar med olika tillgång till samhälleliga resurser bemöts och får stöd när deras barn blir och är placerade på särskilt ungdomshem.

Nyckelord: Social barnavård, etnicitet, kön, social klass, låst institutionsvård

REFERENSER

- Allgurin, M., Enell, S. (2023). Battling parenting: The consequences of secure care interventions on parents. *Child & Family Social Work*, 28 (1), 108-116.
<https://doi.org/10.1111/cfs.12945>
- Enell, S., & Wilińska, M. (2022). “My Whole Family Is Not Really My Family”—Secure Care Shadows on Family and Family Practices Among Young Adults and Their Family Members. *Journal of Family Issues*, 43 (8), 2210-2233.
<https://doi.org/10.1177/0192513X211030026>
- Finch, J. (2007). Displaying families. *Sociology*, 41(1), 65–81.
<https://doi.org/10.1177/0038038507072284>
- Morgan, D. (2011). *Rethinking family practices*. London: Palgrave Macmillan UK